

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет радіоелектроніки

Факультет інформаційно-аналітичних технологій та менеджменту

(повна назва)

Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою

(повна назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету ІТМ

В.Дорош

Володимир ДОРОШЕНКО
(підпис, ім'я, прізвище)

«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасні економічні теорії

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)

(бакалаврський, магістерський, освітньо-науковий)

спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини

(код і повна назва спеціальності)

спеціалізація С1.01 Економіка

(код і повна назва спеціалізації)

освітньо-професійна програма

(професійна або наукова)

Економічна кібернетика

(повна назва програми)

Харків – 2025 р.

Розробник(и): Ю.В. Овсюченко, доцент кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, к.е.н., доцент
(ініціали, прізвище, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою

Протокол від «29» серпня 2025 р. № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Тетяна ПОЛОЗОВА

(ім'я, прізвище)

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

Тетяна ПОЛОЗОВА

(ім'я, прізвище)

Схвалено методичною комісією факультету ІТМ

Протокол від «29» серпня 2025 р. № 1

Голова методичної комісії

(підпис)

Аліна ШАФРОНЕНКО

(ім'я, прізвище)

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни*	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС* – 4	Вибіркова	
Змістових модулів – 2	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
Індивідуальних завдань* :	Семестр	
	2-й	2-й
Загальна кількість годин* – 120	Кількість годин	
	120	120
Мова навчання – українська	Навчальні заняття:	
	1) лекції, год.	
	22	8
	2) практичні, год.	
	18	6
	3) лабораторні, год.	
	-	-
	4) консультації, год.	
	8	10
	Самостійна робота, год.	
	72	96
	в тому числі: КР, год.	
	Вид контролю:	
	залік	

Примітка.

* Відомості з навчального плану.

** Структурна одиниця дисципліни (складається із змістових модулів). Рекомендована кількість модулів дорівнює кількості контрольних точок.

2 МЕТА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ З ЇЇ ВИВЧЕННЯ

2.1 Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є надання знань про основні напрями розвитку сучасної економічної думки та систематизація знань про уявлення представників основних шкіл і течій економічної науки щодо сутності і механізмів функціонування господарських систем. Вивчення сутності та логіки сучасних економічних доктрин спирається на виявлення умов їх виникнення, зв'язок економічних концепцій з економічною політикою, оцінювання сильних і слабких сторін концепцій, що розглядаються.

2.2 У результаті навчання здобувачі повинні :

знати:

- знати формування і витоки походження сучасної економічної думки,
- знати чинники зміни економічної системи,
- знати особливості та характерні риси найвпливовіших та найвідоміших шкіл сучасної економічної думки,
- знати методологічні основи сучасних економічних теорій та найвідоміші з розроблених економічних моделей;

вміти:

- розібратися в організації та взаємодії економічної думки та відповідної специфіки економічної системи, в умовах якої вона виникла;
- скласти уявлення про сучасні концепції трансформації капіталізму;
- розібратися щодо застосування інструментів державної політики, які можуть забезпечити економічне зростання України.

Перелік сформованих компетентностей (відповідно до освітньо-професійної програми):

- загальні:

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

- спеціальні (фахові, предметні):

СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

Програмні результати навчання (відповідно до освітньо-професійної програми):

РН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

РН2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення.

РН4. Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї.

РН5. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах.

РН10. Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач.

2.3 Передумови вивчення дисципліни

Передумовою вивчення дисципліни є раніше здобуті компетентності та результати навчання, що перевіряються під час єдиного фахового вступного випробування зі спеціальності на основі Програми предметного тесту з економіки та міжнародної економіки єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 11.02.2022 № 153 «Про затвердження Програми предметного тесту з економіки та міжнародної економіки єдиного фахового вступного випробування».

Загальна структура предметного тесту передбачає чотири основних розділи: Мікроекономіка, Макроекономіка, Економіка підприємства, Система міжнародних економічних відносин.

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I.

Методологія економічної науки

Тема 1. Економічна думка Заходу після II світової війни

Мета та завдання дисципліни. Взаємозв'язок з іншими дисциплінами. Характеристика базових підручників, що репрезентують зарубіжні та вітчизняні сучасні економічні школи.

Монополізація економіки, виникнення державно-монополістичної форми власності, усесвітня економічна криза 20–30-х рр. поставили під сумнів основні постулати ортодоксального неокласицизму. Вихідний принцип неокласиків – принцип лібералізму, згідно з яким вільне ціноутворення і ринковий спосіб розподілу доходів обумовлюють прийняття економічними суб'єктами оптимальних господарських рішень, що має своїм наслідком урівноважування попиту і пропозиції, був підірваний. Розгортання всесвітньої кризи зумовлює виникнення нових пріоритетів у наукових дослідженнях – проблеми відновлення економічної рівноваги, циклічності та економічного зростання. Представники неокласичної школи розв'язують їх по-різному, але в межах неокласичної методології. Це приводить до нового поділу представників неокласичної школи на кілька помітних наукових течій (напрямків).

Тема 2. Теорії неокласичного синтезу та посткейнсіанства

В післявоєнній економіці виникли причини переробки кейнсіанської теорії макроекономічного регулювання, це, насамперед, збільшення значення накопичення капіталу. Проблема ефективності сукупного попиту стає другорядною. За спрощеною моделлю Кейнса викладеною Полом Самуельсоном існує тільки два типи расходів: споживчі та інвестиційні витрати. За моделлю Хікса-Хансінга важливим є зв'язок між інвестиціями та ставкою банківського відсотка. Попит на гроші ставиться в пряму залежність від об'єму національного доходу і в обернену залежність від відсотку за ставкою банку. Критика кейнсіанської економічної політики здійснювалась Кембріджською (Дж.Робінсон) та Американською (Клауер) школами.

Тема 3. Відродження неокласичних концепцій у післявоєнні часи

Головна риса неокласичних теорій – це домінування ідеї вільної ринкової економіки та свободи права. Людвіг Мулес, Фрідріх фон Хайєк, В. Ойкен та Мюллер-Армак вважали, що найкращім для економіки є ринок вільної конкуренції. Головною цінністю демократичного суспільства, з їх точки зору, є свобода, яка слугує умовою зростання добробуту суспільства. Економічна

свобода забезпечується приватною власністю, механізмом ринку та свободою права.

Представник Фрайбурзької школи (Германія) Вальтер Ойкен відстоював принцип “свободи в межах порядку”. Він бачив головну проблему економіки у порушенні механізму вільної конкуренції.

Для підтримки механізму вільної конкуренції необхідним є боротьба з монополіями, встановлення пропорцій між державною та приватною власністю. Мета національної економіки за моделлю соціально-ринкового господарства - це забезпечення соціального прогресу на основі високоефективної економічної системи, що базується на свободі конкуренції.

Тема 4. Неокласичні теорії економічного зростання

Методологічними основами неокласичних теорій економічного зростання виступають: теорія факторів виробництва, теорія граничної продуктивності факторів виробництва, відсутність державного втручання в економіку, припущення взаємозамінності факторів виробництва та незмінність віддачі від них.

Модель економічного зростання Роберта Солоу концентрує увагу на прогресі техніки та технологій. Технічний прогрес за Р. Солоу – сукупність якісних змін у застосуванні праці та капіталу, що супроводжується зростанням освітнього рівня робітників та спеціалістів, економії отриманої завдяки збільшенню долі капіталу, ефективній організації та управлінню виробництвом, конструктивному покращенню техніки та технологій.

Модель економічного зростання Міда передбачає функцінування економічної системи досконалої конкуренції. Для досягнення сталого економічного зростання пропонується використання механізму міграції робочої сили та грошово-кредитної політики, що забезпечує стійкість цін на фактори виробництва.

Тема 5. Монетаризм

Теорія монетаризму зараз займає провідну позицію серед сучасних економічних теорій. Лідер Чиказької школи Мілтон Фрідмен (1912-2006) видав такі основні праці: “Кількісна теорія грошей”(1956 р.), “Капіталізм та свобода”, “Монетарна історія США”(1963 р.).

У центрі аналізу монетаристів знаходиться категорія “багатства”, яке складається із грошей та негрошових доходів, витрат по їх збереженню та відтворенню.

М. Фрідмен вважав, що головним фактором, що визначає рівень виробництва, зайнятості та цін є пропозиція грошей. Грошова маса в обігу повинна жорстко контролюватись державою.

Змістовий модуль II.

Теоретико-методологічні засади, структура та основні сучасні соціально-інституціональні економічні теорії

Тема 6. Теорії економіки пропозиції

Теорія економіки пропозиції розроблялась американськими економістами А. Лаффером, М. Фелдстайном, Р. Риганом. Теорія економіки пропозиції складається з трьох розділів: концепція безробіття та інфляції, концепція економічного зростання, концепція оподаткування.

Пропонуються наступні рішення: треба припинити соціальні програми, що ведуть до збільшення ставок податків, зниження стимулів до інвестування виробництва. Це може тимчасово викликати збільшення безробіття, але ринкові механізми зможуть його подолати.

Головна проблема економічного зростання – це достатність збережень. Дефіцит збережень пов'язаний з високими ставками податків, що збільшують витрати виробництва. Стимулювання збережень є можливим за рахунок зменшення податків та державних соціальних видатків.

Тема 7. Теорія раціональних очікувань

Теорія раціональних очікувань ставить під сумнів справедливості як кейнсіанської так і монетаристської доктрин. Вона заперечує будь-які форми державного втручання в економіку і базується на суб'єктивістському підході до аналізу економічних явищ.

На думку Роберта Лукаса та його послідовників, економічні агенти прогнозують наслідки будь-якого впливу на економіку, виходячи зі знання закономірностей її функціонування і згідно з цим формують свою економічну поведінку. Р.Лукас побудував модель, яка враховує як вплив на очікування всієї наявної інформації, так і зворотній вплив очікувань на майбутні економічні події.

Тема 8. Еволюція інституціоналізму. Шведська (Стокгольмська) школа

Друге народження інституціоналізму відбулося в 50-70 роки XX сторіччя. У структурі сучасного інституціоналізму виділяється соціально-технократичний напрямок. Його найбільш відомий представник – Джон Кеннет Гелбрейт в праці “Нове індустріальне суспільство” (1967 р.) відстоює позиції теоретиків “індустріального інституціоналізму”.

Наступним напрямком інституціоналізму виступає соціологічний напрям, який проголошує необхідність контролю з боку суспільства за розвитком економіки аж до системи народно-господарчого планування.

Третій напрям – це синтез інституціоналізму та неокласичної школи. Лідер Шведської (Стокгольмської) школи Гуннар Мюндаль в працях “Світова економіка “ (1956 р.) та “Азиатська драма: дослідження бідності народів”

(1967 р.) писав, що фактором розвитку світової економіки стають нові країни, що розвиваються. Але ці країни підсилюють протиріччя в міжнародній економіці.

Тема 9. Еволюція інституціоналізму. Теорія трансакційних витрат.

Економічна теорія прав власності

Методологічною особливістю неоінституціоналізму є вихідне припущення, що: 1) інститути (норми поведінки, традиції, звичаї, право, сім'я, підприємства, держава) мають значення; 2) інститути піддаються аналізу за допомогою методів економічної теорії. Проголошується методологічний принцип індивідуалізму. Предметом дослідження оголошуються відносини всередині економічних організацій. Визначаються три види обмежень – фізичних (рідкість ресурсів), технічних (рівень знань та технологій) та обмеженість інституціональної структури суспільства.

Р. Коуз показав, що при укладенні угод необхідно враховувати витрати на пошук інформації про ціни, здійснювання взаємозв'язків, встановлення нагляду, усування розбіжностей при проведенні переговорів та ін. Ці витрати Коуз називає трансакційними. Чим меншим є об'єм трансакційних витрат, тим менш розвинутою є країна.

Теорія прав власності стверджує, що саме права власності впорядковують відносини між суб'єктами економіки. Необхідною умовою ефективної роботи ринку є точне визначення прав власності. Чим надійніше захищені права власності, тим тіснішим є зв'язок між діяльністю економічних суб'єктів та їх добробутом. Але будь-яке право власності не може бути точно визначено та абсолютно надійно захищено

Тема10. Сучасні концепції трансформації капіталізму. Сучасна глобалістика. Основні теоретичні підходи та напрями, що використовуються у сучасних економічних дослідженнях

Сучасні економічні концепції наголошують на значенні науки та техніки у функціонуванні суспільства та економіки.

I етап (60-ті роки XX ст.): Раймонд Айрон, Джон Гелбрейт стверджували, що суспільство відчуває сильний вплив НТР, що змінює структуру економіки, породжує нові інтереси та сприяє зростанню добробуту.

II етап (80-ті роки XX ст.): Даіель Белл у праці “Настання постіндустріального суспільства” (1973 р.) оприлюднив концепцію постіндустріального суспільства. Риси постіндустріального суспільства:

функціонування індустріальної системи; провідний інструмент – корпорація; активна роль держави; використання планування; злиття великих корпорацій з державою.

Індустріальна система передбачає наявність великих корпорацій, які контролюють процеси накопичення та інвестування капіталу. Держава в такому суспільстві регулює сукупний дохід, ціни, рівень зайнятості, забезпечує рівновагу між збереженням та інвестиціями.

Цікавим є виділення не тільки підприємницьких корпорацій, а й зрілих корпорацій, які намагаються забезпечити планове ведення господарства. Техноструктура таких корпорацій включає: вчених, інженерів, торгових та рекламних агентів, лоббістів, адвокатів, представників виконавчої влади. Метою таких корпорацій стає зростання фірми.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						заочна форма				
	усього	у тому числі					усьо го	у тому числі			
		лк	пз	лб	кон с	с. р.		лк	пз	конс.	с. р.
1	2	3	4	5	6		7	8	9	10	11
Змістовий модуль I. Методологія економічної науки											
Тема 1. Економічна думка Заходу після II світової війни	12	2	2		1	7	11	1		2	8
Тема 2. Теорії неокласичного синтезу та посткейнсіанства	12	2	2		1	7	13	1	1	2	9
Тема 3. Відродження неокласичних концепцій у післявоєнні часи	12	2	2		1	7	12	1	1	1	9
Тема 4. Неокласичні теорії економічного зростання	12	2	2			8	12	1	1	1	9
Тема 5. Монетаризм	11	2	1		1	7	12	1	1	1	9
Разом за змістовим модулем I	59	10	9		4	36	5		4	7	44
Змістовий модуль II. Теоретико-методологічні засади, структура та основні сучасні соціально-інституціональні економічні теорії											
Тема 6. Теорії економіки пропозиції	12	2	2		1	7	11	1		2	8
Тема 7. Теорія раціональних очікувань	11	2	1		1	7	13	1	1	2	9
Тема 8. Еволюція інституціоналізму. Шведська (Стокгольмська) школа	11	2	2			7	12	1	1	1	9
Тема 9. Еволюція інституціоналізму. Теорія трансакційних витрат. Економічна теорія прав власності.	12	2	2		1	7	12	1	1	1	9
Тема 10. Сучасні концепції трансформації капіталізму. Сучасна глобалістика. Основні теоретичні підходи та напрями, що використовуються у сучасних економічних дослідженнях	15	4	2		1	8	12	1	1	1	9
Разом за змістовим модулем II	81	12	9		4	36	60	5	4	7	44
Усього годин	120	22	18		8	72	120	10	8	14	88

5 ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Економічна думка Заходу після II світової війни	2	1
2	Теорії неокласичного синтезу та посткейнсіанства	2	1
3	Відродження неокласичних концепцій у післявоєнні часи	2	1
4	Неокласичні теорії економічного зростання	2	1
5	Монетаризм	2	1
6	Теорії економіки пропозиції	2	1
7	Теорія раціональних очікувань	3	1
	Еволюція інституціоналізму. Шведська (Стокгольмська) школа		
8	Еволюція інституціоналізму. Теорія трансакційних витрат. Економічна теорія прав власності.	3	1
	Сучасні концепції трансформації капіталізму. Сучасна глобалістика. Основні теоретичні підходи та напрями, що використовуються у сучасних економічних дослідженнях		
Усього		18	8

6 ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні роботи не передбачені навчальним планом.

7 САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Вид робіт	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Вивчення теоретичного матеріалу з використанням методичних матеріалів, наукових та інформаційних джерел	30	42
2	Підготовка до практичних занять	20	24
3	Виконання індивідуального завдання – презентація власних наукових досліджень за самостійно обраною темою з дисципліни (українською/англійською мовою)	12	12
4	Контрольна робота (підсумкове тестування)	10	10
	Усього	72	88

8 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні заняття за навчальним планом для даної дисципліни відсутні.

9 МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Вивчення дисципліни «Сучасні економічні теорії» здійснюється зі застосуванням різних методів.

Словесні методи навчання містять *лекції*, які розкривають сутність наукових понять, явищ та процесів, які пов'язані загальною темою; *пояснення*, за допомогою яких розкривається сутність закону або процесу з використанням попереднього досвіду здобувачів; *розповіді* з метою спонукання здобувачів до створення в уяві певного образу; евристичних та репродуктивних *бесід*, які передбачають приведення попередніх знань до усвідомлення нових явищ та понять.

Наочні методи навчання, які передбачають *демонстрацію* (показ процесів у динаміці), *ілюстрацію* (схеми, графіки) та *спостереження* (сприймання процесів без втручання у ці процеси).

Практичні методи навчання сприяють формуванню вмінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретної теми або розділу. Вони містять: *семінарські заняття*, спрямовані на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань; також виконання *письмових вправ* з метою цілеспрямованого повторення здобувачами окремих дій задля формування умінь та навичок за дисципліною.

10 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

10.1 Розподіл балів, які отримують здобувачі (кількісні критерії оцінювання)

Під час освітнього процесу застосовуються контрольні заходи поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення різних видів навчальних занять і має на меті перевірку рівня знань здобувачів вищої освіти з відповідної дисципліни. Проведення поточного контролю здійснюється під час навчальних занять, а оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

визначається робочою програмою навчальної дисципліни (РПНД). Види поточного контролю визначаються даною РПНД.

Підсумковий контроль – контрольні заходи, що передбачають встановлення відповідності (вимірювання, оцінювання) здобутих особою результатів навчання вимогам освітньої програми у частині відповідного освітнього компонента.

Підсумковий контроль з даної дисципліни проводиться у формі заліку.

Контрольний захід у формі заліку полягає в оцінюванні засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на підставі результатів поточного контролю та передбачає підведення підсумків протягом першого тижня екзаменаційної сесії за розкладом.

Присутність здобувача вищої освіти на контрольному заході у формі заліку не є обов'язковою.

Здобувач вищої освіти отримує позитивну оцінку на заліку за умови виконання всіх видів робіт, передбачених РПНД, та за наявності оцінок за кожен вид робіт, що не менше відповідного встановленого мінімального бала.

Підсумковий контроль з дисципліни у формі заліку оцінюється кількістю балів, отриманих здобувачем вищої освіти за виконання всіх видів поточного контролю протягом семестру за 100-бальною шкалою:

$$O_d = 0,6 \cdot O_{\text{сем}} + P \cdot O_{\text{сем}},$$

де O_d – підсумкова оцінка з дисципліни в семестрі;

$O_{\text{сем}}$ – сумарна кількість балів, отриманих здобувачем вищої освіти протягом семестру (від 1 до 100 балів), що визначається за формулою:

$$O_{\text{сем}} = \sum O_i,$$

де O_i – кількість балів з i -го контрольного заходу поточного контролю дисципліни;

P – ознака виконання всіх видів робіт: $P=0,4$, якщо виконані всі види робіт з позитивною оцінкою, $P=0$ – в іншому випадку (за відсутності позитивної оцінки хоча б з одного поточного контрольного заходу з дисципліни, передбаченого РПНД).

Оцінка за семестр ($O_{\text{сем}}$) з навчальної дисципліни визначається відповідно до таблиці 10.1.

Таблиця 10.1 – Розподіл балів, що отримує здобувач вищої освіти протягом семестру

Вид заняття / контрольний захід	Максимальна кількість балів ($O_{\text{сем}}$)
Пз № 1	5
Пз № 2	5

Пз № 3	5
Пз № 4	5
Пз № 5	5
Контрольна точка 1	40
Пз № 6	5
Пз № 7	5
Пз № 8	5
Пз № 9	10
Контрольна точка 2	10
Усього оцінка за семестр (Осем)	100

Отримані бали переводяться за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Для підсумкового контролю використовуються шкали оцінок, наведені у таблиці 10.2.

Таблиця 10.2 – Шкали оцінок для визнання успішності навчання здобувачів вищої освіти

Оцінка з дисципліни	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен, курсовий проєкт (робота), практика	залік
96-100	A	5 (відмінно)	зараховано
90-95	B	5 (відмінно)	
75-89	C	4 (добре)	
66-74	D	3 (задовільно)	
60-65	E	3 (задовільно)	
35-59	FX	2 (незадовільно)	незараховано
1-34	F		

10.2 Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

1. Основи напрямів і школи сучасних економічних теорій.
2. Класифікація і характерні риси сучасних економічних теорій.
3. Модель сучасних світових економік.

Необхідний обсяг умінь для одержання позитивної оцінки:

1. Збирати, систематизувати та аналізувати інформацію про економічний стан системи.
2. Розбиратися в організації та взаємодії економічної думки та відповідної специфіки економічної системи, в умовах якої вона виникла,
3. Складати уявлення про сучасні концепції трансформації капіталізму,
4. Розбиратися щодо застосування інструментів державної політики, які можуть забезпечити економічне зростання України.

5. Діагностувати стан економічної системи.
6. Оцінювати ризики при проведенні економічної трансформації економічної системи.
7. Поділяти за характерними рисами види світових економічних систем.
8. Аналізувати сучасні економічні явища та світові тенденції.
9. Уміти пояснювати аспекти процесу розвитку у сучасній економічній теорії.
10. Уміти проєктувати проблемно-орієнтовані ситуації на прикладах певних держав та спільнот.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру.

Задовільно, E (60-65): виставляється здобувачу, що виявив знання основного навчального матеріалу в мінімальному обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконував завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; припустив помилки у відповіді на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, які він може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.

Задовільно, D (66-74): заслуговує здобувач, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання й майбутньої роботи за спеціальністю, впорався з виконанням завдань, передбачених програмою; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповіді на запитання при виконанні завдань тощо, принципові які може усунути самостійно.

Добре, C (75-89): заслуговує здобувач, який виявив повні знання навчально-програмного матеріалу при виконанні передбачених програмою завдань, але припустив ряд помітних помилок; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичний характер знань з дисципліни; здатний до їх самостійного використання та поповнення в процесі подальшої навчальної роботи і професійної діяльності.

Відмінно, B (90-95): виставляється здобувачу, який виявив систематичні та глибокі знання навчального матеріалу з даної дисципліни вище середнього рівня. Він продемонстрував уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою; засвоїв літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та їх значення для подальшої професійної діяльності.

Відмінно, A (96-100): заслуговує здобувач, який виявив всебічні систематичні та глибокі знання навчально-програмного матеріалу, вміння вільно виконувати завдання, що передбачені програмою, засвоїв основну та додаткову літературу, яка рекомендована програмою; проявив видатні творчі

здібності в розумінні, в логічному, чіткому, стислому та ясному трактуванні навчально-програмного матеріалу; засвоїв основні поняття дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.

11 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

11.1 Базова література

1. Шибаєва, Н. В., Бабан, Т. О., & Ткаченко, С. Є. Сучасні економічні теорії: навчальний посібник для здобувачів третього (доктор філософії) рівня вищої освіти. Харків: Донбаський державна технічна університет (ДБТУ), 2024. 145 с.
2. Кравців, В. С., & Сторонянська, І. З. (Ред.). Просторовий розвиток економіки України: сучасні тренди трансформації та виклики європейської інтеграції (електронна монографія). Львів: Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України, 2024. 451 с.
3. Колектив авторів. Сучасний стан та перспективи економічного розвитку України: теорія, методологія, практика: колективна монографія. Полтава: ПП «Астроя», 2023. 225 с.
4. Башнянин, Г. І., & Шевчик, Б. М. Сучасні економічні теорії глобальних систем. Київ: Новий світ-2000, 2023. 352 с.
5. Предборський, В. А. (Ред.). Економічна теорія: підручник. Київ: Кондор, 2022. 492 с.
6. Колосінська, М. І., Белей, С. І., & Бойда, С. В. (Укл.). Економічна теорія: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2021. 200 с.
7. Тарасевич, В. М., Швець, В. Я., & Пилипенко, Ю. І. (Ред.). Економічна теорія: національна економіка (підручник). Київ: Знання, 2021. 270 с.
8. Предборський, В. А., & співавт. (2018/2022). Економічна теорія: оновлене видання. Київ: Кондор. 492 с.
9. Костякова, А. А., & Кучеркова, С. О. (Ред.). Сучасний стан та перспективи економічного розвитку України: теорія, методологія, практика (колективна монографія). Полтава: ПП «Астроя», 2023. 225 с.

11.2 Допоміжна література

1. Acemoglu, D., & Johnson, S. Power and progress: Our thousand-year struggle over technology and prosperity. – PublicAffairs, 2023. 560 p.
2. Mazzucato, M., & Collington, R. The big con: How the consulting industry weakens our businesses, infantilizes our governments, and warps our economies. – Penguin Press, 2023. 416 p.
3. Komlos, J. Foundations of real-world economics: What every economics student needs to know (4th ed.). Routledge, 2023. 382 p.

4. Rajan, R., & Lamba, R. Breaking the mould: Reimagining India's economic future. Penguin Random House India. 2023. 352 p.
5. Wray, L. R. Modern money theory: A primer on macroeconomics for sovereign monetary systems (3rd ed.). Springer, 2024. 420 p.
6. Susskind, D. Growth: A history and a reckoning. Allen Lane, 2024. 352 p.
7. Collier, P. Left behind: A new economics for neglected places. Books, 2024. 304 p.
8. Ferraris, L. Macroeconomic theory: A primer. Springer, 2025. 285 p.
9. Callaghan, C. A general theory of growth, employment, and technological change: Experiential matrix theory and the transition from GDP to humanist experiential growth in the age of artificial intelligence. – arXiv preprint arXiv:2505.19045, 2025. 47 p.
10. Chater, N. J., & MacKay, R. S. Thermal macroeconomics: An axiomatic theory of aggregate economic phenomena. arXiv preprint arXiv:2412.00886, 2024. 39 p.
11. Jacobo, J. E. Back to the surplus: An unorthodox neoclassical model of growth, distribution and unemployment with technical change. ArXiv preprint arXiv:2211.14978. 2022. 36 p.
12. Balasubramanian, S. Dharmanomics: An indigenous and sustainable economic model. Bloomsbury India, 2024. – 272 p.
13. Rangeley, M., White, W., Köppel, R., Richer, H., Fernández Ordóñez, M., Kolm, B., & Kamall, S. The age of debt bubbles. – Austrian Economics Center, 2024. 310 p.
14. Семюелсон Пол А., Нордгауз Вільям Д. Макроекономіка / Пер. з англ. К.: Основи, 1995.
15. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції / Пер. з англ. А Олійник, Р. Скільський. К.: Основи, 1998.
16. Мешко, І. М. Історія економічних вчень: Основні течії західно-європейської та американської економічної думки: Навч. посібник для екон. спец. вищ. навч. закладів / І. М. Мешко. К.: Вища школа, 1994.
17. Юхименко. П. І. Історія економічних учень: Підручник / П. І. Юхименко, П. М. Леоненко. К. : "Знання", 2005.
18. Мазурок, П. П. Історія економічних учень у запитаннях і відповідях: Навч. посіб. / П. П. Мазурок. 2-ге вид., стереот. К. : Знання, 2006.

11.3 Методичні вказівки до різних видів занять

1. Методичні вказівки до контрольних робіт з дисципліни «Сучасні економічні теорії» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) освітньої програми «Економічна кібернетика» всіх форм навчання [Електронний документ] / Упоряд. Ю.В. Овсюченко. Харків: ХНУРЕ, 2025. 12 с.

2. Методичні вказівки до виконання тестових завдань для поточного контролю з дисципліни «Сучасні економічні теорії» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) освітньої програми «Економічна кібернетика» всіх форм навчання [Електронний документ] / Упоряд. Ю.В. Овсюченко. Харків: ХНУРЕ, 2025. 14 с.

3. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Сучасні економічні теорії» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) освітньої програми «Економічна кібернетика» всіх форм навчання [Електронний документ] / Упоряд. Ю.В. Овсюченко. Харків: ХНУРЕ, 2025. 26 с.

4. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Сучасні економічні теорії» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) освітньої програми «Економічна кібернетика» всіх форм навчання [Електронний документ] / Упоряд. Ю.В. Овсюченко. Харків: ХНУРЕ, 2025. 25 с.

12 ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті радіоелектроніки. URL: https://nure.ua/wp-content/uploads/2025/47_05.02.2025.pdf

2. Положення про академічну доброчесність у Харківському національному університеті радіоелектроніки. URL: https://nure.ua/wp-content/uploads/2025/polozhennia_z_akademichnoi_dobrochesnosti.pdf

3. Положення про протидію академічному плагіату у Харківському національному університеті радіоелектроніки. URL: https://nure.ua/wp-content/uploads/Main_Docs_NURE/386_31.12.2024.pdf

4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

5. Наукова бібліотека Харківського національного університету радіоелектроніки. URL: <https://lib.nure.ua/>

6. Репозиторій Харківського національного університету радіоелектроніки. Наукові праці викладачів кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою URL: <https://openarchive.nure.ua/collections/472fb56c-904a-40f6-bd26-dbaa1136461f>

7. Сайт кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою Харківського національного університету радіоелектроніки. Робочі програми та силабуси навчальних дисциплін. URL: <https://eces.nure.ua/studentam>

8. Євростат. URL : <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home>

9. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. URL: <http://www.ier.com.ua/ua>

10. Конференція європейських статистиків. URL: <http://www.unecce.org/info/ece-homepage.html>